

Formidling av finansielle tjenester – merverdiavgiftsloven § 3-6

Denne meldingen omtaler Høyesteretts dom av 22. desember 2009 (ABG Sundal Collier Holding ASA og Carnegie ASA) og Borgarting lagmannsretts dom av 19. oktober 2009 (Grieg Investor AS) som etter Høyesteretts ankeutvalgs beslutning av 17. februar 2010 er rettskraftig, Sakene gjelder spørsmålet om ulike tjenester fra verdipapirforetak omfattes av unntaket for formidling av finansielle instrumenter (meglertjenester).

I tillegg omtales rettstilstanden for forretninger med avtaler om å tilby kjøpere kreditt og forsikring fra tredjemenn etter to uttalelser fra Finansdepartementet hvor det legges til grunn at vareselger anses å formidle finansielle tjenester. I den forbindelse omtales kort også Borgarting lagmannsretts dom av 15. april 2008 (Redcats AS).

1 Innledning

2 Formidling av omsetning av finansielle instrumenter og lignende (meglertjenester)

2.1 Høyesteretts dom av 22. desember 2009 ABG Sundal Collier Holding ASA og Carnegie ASA (klagenemndssak nr. 5476 og nr. 5545)

2.2 Borgarting lagmannsretts dom av 19. oktober 2009 Grieg Investor AS (klagenemndssak nr. 5821)

3 Forretningers avtaler om å tilby kunder finansiering av varekjøp og/eller forsikring av kjøpte varer

3.1 Borgarting lagmannsretts dom av 15. april 2008 Redcats AS (klagenemndssak nr. 5561)

3.2 Finansdepartementets brev av 10. og 16. november 2009 om forretningers formidling av lån mv.

1 Innledning

Merverdiavgiftsloven § 3-6 lyder:

”Omsetning og formidling av finansielle tjenester er unntatt fra loven, herunder

- a) omsetning av forsikringstjenester
- b) omsetning av finansieringstjenester, likevel ikke finansiell leasing
- c) utføring av betalingsoppdrag
- d) omsetning av gyldige betalingsmidler
- e) omsetning av finansielle instrumenter og lignende
- f) forvaltning av verdipapirfond
- g) forvaltning av investeringsselskap”

Bestemmelsen viderefører tidligere lov § 5 b første ledd nr. 4 som kom inn i loven ved Merverdiavgiftsreformen 2001. Oppregningen i unntaket omfatter de viktigste finansielle tjenester, men er ikke utømmende. Den er også ment å gi rom for nye tjenester, blant annet som følge av endringer i markedsstrukturen. Finansdepartementet har gitt en samlet omtale av bestemmelsen i tolkingsuttalelse av 15. juni 2001 om merverdiavgiftsunntaket for omsetning av finansielle tjenester. En generell omtale av formidling av finansielle tjenester er gitt i tolkingsuttalelsen pkt. 3. Gjennomgangen illustrerer det mangfold av formidlere og mellommenn som opererer innen den finansielle sektor. Særskilte formidlingsformer er også omtalt i pkt. 5, bl.a. handel på børs og annen autorisert markeds plass, pkt 5.3 og Verdipapirsentralens rolle i pkt. 5.4. Disse særskilte formidlingsformene behandles ikke i denne meldingen.

Formidling må først og fremst avgrenses mot avgiftspliktige tjenester i form av rådgivning av finansiell, økonomisk og juridisk art, herunder såkalte corporate finance-tjenester, jf. tolkingsuttalelsen pkt. 5.1. Dette er tjenester som i varierende grad etter oppdragets art, ytes av aktører som også yter formidling av finansielle tjenester, for eksempel verdipapirforetak. Når slik rådgivning gis i forbindelse med formidlingstjenester, må det avgjøres om det ytes en eller flere tjenester. Finner man at det bare ytes én tjeneste bestående av både unntatt formidling og avgiftspliktig rådgivning mv. foreligger en såkalt sammensatt tjeneste. Da må det avgjøres hva som er hovedytelsen og hva som er såkalt tilknyttede tjenester, som avgiftsmessig skal følge hovedytelsen, jf. tolkingsuttalelsen pkt. 4. Spørsmålet må avgjøres etter en konkret vurdering. Det vises til omtalen av Høyesteretts dom av 22. desember 2009 og Borgarting lagmannsretts dom av 19. oktober 2009 i henholdsvis pkt. 2.1 og 2.2 nedenfor.

Unntaket for finansielle tjenester er artsbestemt og således ikke begrenset til tjenester fra typiske finansinstitusjoner. Når for eksempel virksomheter innen varehandel inngår avtaler med virksomheter innen finansnæringen om å tilby kundene finansiering og/eller forsikringer knyttet til varekjøp, oppstår det spørsmål om avtalene innebærer at vareselger omsetter unntatte finansielle tjenester i form av formidling av kreditt eller forsikring. Finansdepartementet har avgitt uttalelser som åpner for at vareselger i slike tilfeller kan anses å drive unntatt formidling av finansielle tjenester etter merverdiavgiftsloven § 3-6. Departementet har i den forbindelse og med henvisning til Borgarting lagmannsretts dom av 15. april 2008 foretatt en grensedragnings mot avgiftspliktig omsetning av tjenester som gjelder tilgang til kundelister og annen administrativ bistand. Finansdepartementets uttalelser er omtalt i meldingens pkt. 3.

2 Formidling av omsetning av finansielle instrumenter og lignende (meglertjenester)

2.1 Høyesteretts dom av 22. desember 2009 ABG Sundal Collier Holding ASA og Carnegie ASA (klagenemndssak nr. 5476 og nr. 5545)

Saken gjelder verdipapirforetaks tjenester til partene i en fusjonsprosess og tjenester i forbindelse med salg av aksjeselskaper.

De to verdipapirforetakene, her benevnt hhv. som ABG og Carnegie, bisto hver sin finansinstitusjon, bank, i forhandlinger om fusjon. Verdipapirforetakene mente at de tjenestene som var ytet (corporate finance) var de samme som normalt blir ytet ved børsintroduksjoner og som da anses som tilknyttede tjenester omfattet av unntaket for formidling av finansielle instrumenter, aksjer (Se Finansdepartementets tolkingsuttalelse pkt. 5.1 og Merverdiavgiftshåndboken 2010 side 182). Det måtte legges avgjørende vekt på at en fusjon også innebærer transaksjoner i form av omsetning av aksjer, riktig nok med oppgjør i aksjer og eventuelt i tillegg et kontantbeløp.

Klagenemnda for merverdiavgift kom til forskjellig resultat i de to sakene. Grunnen til dette kan ha vært at det for Carnegies vedkommende ikke forelå noe oppdragsbrev med beskrivelse av oppdraget. Det ble her i stedet fremlagt et notat utarbeidet i ettertid hvor det ble fokusert på at foretaket hadde "skaffet tilveie" aksjer i den andre banken fra motstandere av fusjonen. Carnegie ble ansett å omsette unntatte tjenester med formidling av aksjer (meglertjenester), mens ABG ble ansett å omsette rådgivningstjenester. Avgiftsmyndigheten la til grunn at de to oppdragene i det alt vesentlige var sammenfallende. Carnegie, som skaffet aksjene fra fusjonsmotstanderne, hadde dessuten fått særskilt kurtasje for denne handelen som dessuten ikke var omfattet av saken. For Carnegies vedkommende gjaldt saken også bistand ved salg av to aksjeselskaper som klagenemnda også mente var omfattet av unntaket. Finansdepartementet omgjorde klagenemndas vedtak for dette foretakets del på begge punkter.(klagenemndssak nr. 5545).

Verdipapirforetakene brakte sine saker inn for domstolene og begge fikk medhold i tingretten om at oppdragene måtte anses omfattet av unntaket for formidling av omsetning av aksjer (meglingstjenester). Begge dommene ble anket, og sakene ble behandlet sammen for lagmannsretten. Lagmannsretten kom til et annet resultat enn tingretten i begge sakene, og frikjente staten på alle punkter.

Verdipapirforetakene anket dommen til Høyesterett. I dom av 22. desember 2009 stadfestet Høyesterett enstemmig lagmannsrettens avgjørelse om verdipapirforetakenes oppdrag i forbindelse med bankfusjonen, mens Carnegies oppdrag med salg av to aksjeselskaper ble ansett som unntatte tjenester med formidling (meglingstjenester) av finansielle instrumenter (aksjer). To av dommerne hadde en noe avvikende begrunnelse på dette punkt.

Forholdet til EU-retten. Avsnitt 33 – 37

Førstvoterende tar utgangspunkt i forarbeidene som fastslår at avgrensingen av unntaket i stor grad vil være sammenfallende med avgrensningen etter EFs sjette avgiftsdirektiv og som følges opp i Finansdepartementets tolkingsuttalelse av 15. juni 2001. Det er praksis ved EF-domstolen som vil få størst betydning for forståelsen av tilsvarende unntak i Norge. Dette må særlig være tilfellet når det på dette området har vist seg vanskelig å etablere en ensartet praksis i EU-landene. Det som da særlig vil ha interesse er de mer overordnede tolkingsprinsipper som EF-domstolen har etablert. Med henvisning til forarbeidenes understrekning av at det i et system med generell avgiftsplikt er unntakene som må begrunnes og EF domstolens praksis, jf. sak C-453/05 Volker Ludwig hvor det slås fast at unntaksbestemmelsene skal fortolkes strengt, finner førstvoterende at tilsvarende må være utgangspunktet for tolkingen av unntaket for finansielle tjenester i merverdiavgiftsloven. Volker Ludwig-saken er omtalt i Merverdiavgiftshåndboken 2010 side 149.

Begrepet megling/formidling. Avsnitt 38 – 52

Førstvoterende fastslår deretter med henvisning til ordlyden i unntaket at salgene av de to selskapene i form av aksjesalg utvilsomt må anses som omsetning av finansielle instrumenter. Han fant det likeledes klart at dette også måtte gjelde de aksjetransaksjoner som fant sted ved den angjeldende bankfusjonen. Spørsmålet var således om de tjenestene verdipapirforetakene ytet i forbindelse med transaksjonene var meglingstjenester i forbindelse med omsetningen etter ordlyden i tidligere lov. (Loven benytter nå begrepet formidling for alle finansielle tjenesters vedkommende, uten at dette er ansett å innebære noen realitetsendring.)

Med henvisning til statens prinsipale anførsel om at unntaket for formidling av omsetning av finansielle instrumenter skal begrenses til tradisjonell fondsmegling og emisjoner, gjennomgår førstvoterende forarbeidene uten å finne noe som kan tillegges vesentlig vekt ved tolkingsspørsmålet. Lovbestemmelsen ordlyd gir ingen holdepunkter for en slik tolking. Førstvoterende mener det ville vært nærliggende å avklare spørsmålet i lovteksten om det var tanken å unnta viktige transaksjonsformer. En innskrenkende tolking vil dessuten reise vanskelige avgrensingssspørsmål, som for eksempel hvordan et samlet salg skulle vurderes når det er flere kjøpere eller selgere. Førstvoterende fant på denne bakgrunn ikke grunn til å gå nærmere inn på partenes anførsler om praksis innen EU-området, men fant det tilstrekkelig å konkludere at det ikke kan ses etablert en innskrenkende fortolkning i tråd med det staten gjorde gjeldende.

Deretter fastslås det at partene med mindre reservasjoner er enige om at det er ytet både meglings tjenester og finansiell rådgivning, og at det må skje en samlet vurdering av hva som er det dominerende element ved de tjenester som er ytet i de aktuelle sammenhenger.

Førstvoterende legger til grunn at unntaket forutsetter at den som har ytet "meglings tjenester" er en mellommann. Det er ikke tilstrekkelig at det er ytet tjenester som etter sin art kunne utgjort en del av et megleroppdrag. Før det kan foretas noen vurdering av hva som er det dominerende element i ytelsen, må det derfor konstateres at det som er utført av meglings tjenester etter sin art og omfang, isolert sett, er tilstrekkelig til at vedkommende må anses som megler. Førstvoterende viste her til tilsvarende problemstilling i forhold til eiendomsmeglerloven av 1989, kommentert av Lilleholt, rettsdata.no note 2 til § 1-1, punkt 6, hvor det heter:

"dersom oppdraget etter ei totalvurdering ikkje har preg av mellommannsverksemd, er det ikkje eit meklaroppdrag sjølv om oppdragstakaren skal utføre ei eller fleire av dei oppgåvene som inngår i eit typisk meklaroppdrag."

Når det gjelder hva som skal til for å anses som megler (formidler) i relasjon til unntaket, er det etter førstvoterendes syn etablert en slik praksis i EU-retten. Den grunnleggende avgjørelse er EF-domstolens dom i sak C-235/00 CSC Financial Services Ltd. av 13. desember 2001. Dommen er omtalt i Merverdiavgiftshåndboken 2010 side 148. Førstvoterende siterte dommens avsnitt 39 som sammenfatter hva mellommannsvirksomhet er, og som domstolen gir sin tilslutning til i sak c-453/05 Volker Ludwig. Dette finnes å være i god overensstemmelse med den forståelsen av meglerbegrepet som i norsk rett ellers særlig er utviklet i relasjon til eiendomsmegling, og det kan etter førstvoterendes syn legges til grunn at denne sammenfatning også er dekkende ved anvendelsen av unntaket for finansielle tjenester.

Det følger av dette at det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. Vurderingen vil prinsipielt ikke skille seg fra vurderingen i Rt. 2008 side 1638 om eiendomsmegling, selv om vektleggingen av de ulike elementer kan være noe ulik. Ved den konkrete anvendelse av EF-dommenes sammenfatning av hva som anses som meglertjenester, vil likevel den klargjøring av mellommannsbegrepet som er utviklet på andre områder i norsk rett, kunne være av betydning.

Førstvoterende peker på at det tradisjonelt er oppstilt et *selvstendighetskrav* som vilkår for at en tredjemann skal kunne anses som megler. Dette relaterer seg i snever forstand til tredjemanns formelle posisjon, så som at denne ikke skal være ansatt eller på annet grunnlag identifiseres med hovedmannen. At verdipapirforetakene har denne nødvendige selvstendighet er ikke tvilsomt. Hvorvidt de har hatt selvstendige oppgaver ved den aktuelle transaksjon, inngår derimot som et element i den vurdering som må foretas for å avgjøre om de her har opptrådt som mellommenn, noe førstvoterende vil komme tilbake til.

Ett spørsmål i saken som førstvoterende verken finner løst i norsk rett eller innen EU-området, er om det forhold at oppdragstaker skal kommunisere med oppdragsgivers egne aksjonærer med sikte på at disse skal stille seg positive til en transaksjon som foreslås av selskapets styre, kan anses som en meglertjeneste. Førstvoterende mener dette i flere henseende skiller seg fra det som tradisjonelt har vært ansett som meglertjenester. Han konstaterer at staten har lagt til grunn at slike tjenester, om vilkårene for øvrig er til stede, kan anses som meglertjenester (formidling). Slik han ser saken, blir dette spørsmål imidlertid ikke avgjørende.

En sammensatt tjeneste eller to selvstendige tjenester. Avsnitt 53 – 55

Førstvoterende viser deretter til den inngående drøftelse lagmannsretten har foretatt om den situasjon at en oppdragstaker har opptrådt som mellommann og dessuten har ytet selvstendige rådgivningstjenester. I en slik situasjon må det først vurderes om det er grunnlag for å si at det er utført to selvstendige oppdrag, eller om de ulike tjenestene er slik knyttet sammen at det hele må ses som ett sammensatt oppdrag. Når en står overfor et sammensatt oppdrag, vil godtgjørelsen i sin helhet enten være avgiftspliktig eller unntatt avgiftsplikt. (Som retten tidligere har fastslått, var partene her enige om at det var ytet ett sammensatt oppdrag)

Førstvoterende gjengir i den sammenheng den gjennomgang lagmannsretten foretok av Volker Ludwig-dommen med særlig vekt på dommens avsnitt 17 og 18 som han siterer. Her stadfestes EF-domstolens tidligere sammenfatning av de kriterier som skal legges til grunn for å bestemme om det foreligger en eller

flere ytelser i relasjon til avgiftsbestemmelsen. Dommen er omtalt i Merverdiavgiftshåndboken 2010 side 149.

I dommens avsnitt 17 og 18 fastslås det at etter avgiftsdirektivet skal hver levering av tjenester vanligvis anses som en uavhengig og selvstendig levering, og levering av en ytelse som i økonomisk henseende er en enkelt ytelse, skal av hensyn til merverdiavgiftssystemet ikke oppdeles kunstig. Det må derfor undersøkes hva som særlig karakteriserer den aktuelle transaksjon, med sikte på om ytelsen for en vanlig mottaker, fremstår som flere uavhengige tjenester eller en enkelttjeneste. Det foreligger i den henseende en enkelttjeneste, dersom ett eller flere elementer må anses å utgjøre hovedytelsen og ett eller flere elementer må anses for sekundærytelsen, som avgiftsmessig skal følge hovedytelsen. En ytelse skal anses sekundær i forhold til hovedytelsen når den for kundene ikke utgjør et mål i seg selv, men et middel for å utnytte tjenesteyterens hovedytelse på de best mulige betingelser.

Dette er etter førstvoterende syn også dekkende for norsk rett. Det avgjørende er hvilke elementer som særlig karakteriserer den aktuelle transaksjon. Formålet vil klart ha betydning i denne sammenheng, men det understrekes at det ikke er tale om å vurdere målet for prosjektet som sådant, men hva som fra oppdragsgivers side er hovedsiktemålet med tjenestene fra den enkelte tjenesteyter isolert sett.

Den konkrete vurdering av foretakenes ytelser ved fusjonen. Avsnitt 56 – 74

På denne bakgrunn foretar førstvoterende en konkret vurdering av verdipapirforetakenes oppdrag med sikte på om det er utført en meglerfunksjon, og eventuelt hva som er hovedytelsen i den samlede tjeneste. Det presiseres at faktum ikke er avklart i alle deler og at det i noen utstrekning må foretas en bevisvurdering. De ankende parters anførsler om mangler i lagmannsrettens bevisbedømmelse avvises med henvisning til at den bygger på det veletablerte prinsipp om at det skal legges betydelig vekt på de begivenhetsnære bevis, jf. Rt. 1995 side 821. De skriftlige avtaler må være utgangspunktet, og det må være riktig å lese avtalene på bakgrunn av hva som fremstår som det mest nærliggende hensett til vanlig praksis i bransjen og omstendighetene i den konkrete sak. Også etterfølgende forklaringer kan naturligvis være egnet til å klargjøre hva oppdragene nærmere har bestått i og hva som var formålet med disse, men den interesse partene vil ha i saken må hensyntas ved vurderingen av hvilken vekt forklaringene skal tillegges.

For ABGs oppdrag i fusjonsprosessen forelå det en mandatavtale. Førstvoterende refererer fra denne og skriftlige erklæringer fra leder i foretaket og en representant for oppdragsgivers ledelse. Sistnevnte forklarte at verdipapirforetaket ble valgt fordi det kjente oppdragsgiver fra tidligere oppdrag og analyse og hadde vist seg kompetent. Foretaket hadde direkte kontakt med den andre fusjonspartens rådgivere, men deltok ikke i møter med dennes administrasjon eller styre. Foretaket hadde aldri noe mandat til å reforhandle fusjonsbetingelser med den annen side. I mandatet lå at de skulle snakke med aksjonærene, avklare deres ståsted og teste deres grenser og melde tilbake dersom noe måtte gjøres. Prosessen førte da også til at bytteforholdet ble reforhandlet en gang. For øvrig ble det forklart at ABG utførte det meste av det som var opplistet i mandatbrevet. Videre legges det til grunn at oppdragstaker anså det viktig å få en utenforstående finansiell rådgiver til å gå god for bytteforholdet, noe som medførte at avgivelse av "fairnes opinion" ble ansett som en sentral del av oppdraget.

Førstvoterende anfører at mandatavtalen ikke kan leses isolert, men at den må vurderes ut fra den faktiske situasjon da foretaket ble gitt oppdraget. Situasjonen var at partene hadde etablert kontakt med sikte på en fusjon, og oppgjørsformen var – i hvert fall i prinsippet – gitt, men det var ikke oppnådd enighet om bytteforholdet. Det var allerede engasjert andre finansielle rådgivere. Med henvisning til at en annen rådgiver fikk tilsvarende honorar og en annen dobbelt så mye, finner ikke førstvoterende å kunne vektlegge ABGs anførsel om at allerede honorarets størrelse og at det var suksessbetinget, viste at det ikke var tale om et rådgivningsoppdrag.

Førstvoterende karakteriserer ABGs rolle som i utpreget grad lite selvstendig. Det deltok ikke i forhandlingene med den annen part, og hadde heller ingen direkte kontakt med denne. Selv om det var kontakt mellom rådgiverne for de to sider, fremstår oppdraget klart å være av intern karakter. Det som særlig særpreger oppdraget er rådgivning og forhandlingsbistand. De normale meglerfunksjoner er helt fraværende. Kontakten med oppdragsgivers egne aksjonærer vil ikke alene kunne være tilstrekkelig til at foretaket anses å ha opptrådt som megler.

Det konkluderes etter dette med at den aktivitet som naturlig ville vært omfattet av et ordinært megleroppdrag, er så vidt ubetydelig at ABG ikke kan sies å ha opptrådt som megler.

Når det gjelder Carnegies rolle, fastslår førstvoterende at det er større usikkerhet med hensyn til detaljene idet det ikke forelå noe mandatbrev, men legger til grunn at oppdraget i hovedtrekk var av samme karakter som det som var inngått mellom den annen side i fusjonen og ABG. Da Carnegie ble engasjert hadde oppdragsgiver allerede engasjert andre rådgivere med honorarer i samme størrelsesorden. Det fremgår av fusjonsprospektet at foretaket deltok i utarbeidelsen av dette og at det avga en ordinær "fairness opinion" knyttet til bytteforholdet. Når foretakets leder i sin skriftlige erklæring for Høyesterett gir uttrykk for at det klart viktigste bidraget var å få overtalt et selskap som var negativt til fusjonen, til å selge sine aksjer til oppdragsgiver, kan ikke dette trekkes inn i vurderingen av det oppdrag saken gjelder, idet dette fremstår som et selvstendig oppdrag, som ble selvstendig honorert. Når det videre opplyses at foretaket utførte generell rådgivning, ga en rekke anbefalinger om bytteforhold, kommunikasjon i forhold til hvordan bytteforholdet burde presenteres og logikken bak transaksjonen, finner førstvoterende det ikke tvilsomt at foretaket opptrådte som rådgiver.

I likhet med det som ble drøftet ovenfor i vurderingen av ABGs oppdrag, kan heller ikke her drøftelser med ledelsen om hvordan man skal sikre støtte fra egne aksjonærer anses som meglertjenester isolert sett. I den grad kontakten med egne aksjonærer skjedde sammen med oppdragsgiver, kan kontakten for øvrig ikke anses som en meglertjeneste. Når det opplyses at Carnegie også bidro til fusjonen ved å påvirke de to største aksjonærene på den annen side i forhandlingene til å støtte fusjonen, kan dette i en viss utstrekning ha karakter av en meglertjeneste, selv om foretaket heller ikke i denne sammenheng opptrådte som tradisjonell mellommann.

Førstvoterende fant ikke under noen omstendighet grunnlag for å se meglertjenesten som hovedytelsen ved oppdraget. Det tilføyes at det tidligere er redegjort for at det prinsipielt sett ikke kan utelukkes at bistand ved fusjon kan innebære en meglerrolle, men i ordinære fusjonsprosesser vil sentrale elementer i et megleroppdrag nærmest systematisk være fraværende, og rådgivningstjenestene vil dominere. Ikke minst må dette gjelde når rådgiveren, slik som her, kommer inn på et sent stadium i prosessen. Førstvoterende fant således ingen grunn til å vurdere de to verdipapirforetakenes bistand forskjellig i relasjon til avgiftsplikten, og anken fra Carnegie måtte også forkastes på dette punkt.

Bistand ved salg av aksjeselskaper. Avsnitt 75 – 92

Førstvoterende gikk så over til å vurdere Carnegies bistand ved salg av to aksjeselskaper. Her forelå det skriftlige mandatbeskrivelser som det siteres fra i dommen. Førstvoterende slutter seg til lagmannsrettens syn om at de to oppdragene rettslig sett står i samme stilling. Han slutter seg også til lagmannsretten når det gjelder at utgangspunktet for den konkrete vurdering må være mandatbeskrivelsene sammenholdt med vanlig sedvane ved oppdrag av denne karakter. Videre finner han på sentrale punkter å kunne bygge på den bevisvurderingen lagmannsretten foretok på grunnlag av den direkte bevisføringen. Sentralt her står forklaringene fra lederen av verdipapirforetakets corporate-avdeling og en representant for en av oppdragsgiverne. Det fremgår av dette at verdipapirforetaket arbeidet selvstendig med å presentere selskapene, salgsobjektene, i markedet for å få frem kjøpere som ledet til en mer ordinær meglerprosess med avsluttende budrunder. Selv om det var selgerne som bestemte til slutt, forhandlet verdipapirforetaket selvstendig med potensielle kjøpere. Mandatene var utformet av verdipapirforetaket og de var utformet vidt for å ta høyde for uforutsette innspill og ønsker fra kjøpere og oppdragsgivere.

Førstvoterende mener den beskrivelse lagmannsretten har gitt viser at verdipapirforetaket ved salget av selskapene hadde en helt annerledes selvstendig rolle enn den rolle det hadde som rådgiver i fusjonsprosessen. I likhet med lagmannsretten legges det videre til grunn at det allerede under det innledende salgsarbeidet var klart at salget ville bli gjennomført ved overdragelse av aksjene til ny kjøper (Ikke salg av innmat).

Førstvoterende fant det vanskelig å lese mandatbrevene slik at rådgivningselementet var sentralt ved disse oppdragene. De beskriver primært en standardisert og nødvendig prosess for avhendelse av bedriftene. For å opptre som mellommann må foretaket erverve en grunnleggende forståelse av bedriften som skal selges. Dette forberedende arbeidet er nettopp av en slik sekundær og underordnet karakter, som etter Volker Ludwig-dommen skal følge hovedytelsen. Å gi råd om forventet pris og hensiktsmessig salgstidspunkt er

slike ordinære elementer i et salgoppdrag. Etter førstvoterendes syn må verdipapirforetaket anses å ha bistått i alle relevante deler av salgsprosessen, og bistanden fremstår samlet sett som et megleroppdrag.

Alle rettens dommere var enige i resultatet, men to dommere avga en særmerknad med fremhevelse av det som etter EF-domstolens praksis kjennetegner meglingsvirksomhet, og det som etter deres syn var de sentrale elementer i begrunnelsen for resultatet.

Skattedirektoratet vurderer dommen som viktig med hensyn til avgrensingen av formidlingsbegrepet i merverdiavgiftsloven § 3-6. Foruten at EU-rettens kriterier for hva som er formidling, også skal legges til grunn i norsk rett, innebærer dommen at tilsvarende gjelder EU-rettens kriterier for om det ytes flere selvstendige tjenester eller en sammensatt tjeneste og at det må legges til grunn en hovedytelsesmodell når sammensatte tjenester skal vurderes avgiftsmessig.

Når det gjelder formidlingsbegrepet finner vi også grunn til å peke på det som uttales i dommens siste avsnitt. Annenvoterende kommenterer her de ankende parters anførsel om at det avgjørende for om man står overfor meglingsvirksomhet etter praksis i EU er at formålet med virksomheten er "at træffe de nødvendige foranstaltninger for, at de to parter indgår kontrakt, uden at formidleren har en selvstændig interesse i kontraktens indhold". Annenvoterende presiserer at formålet bare inngår som ett av tre elementer i EF-domstolens definisjon av meglervirksomhet. I tillegg må virksomhetsutøveren opptre selvstendig, dvs. uavhengig fra kontraktspartene, og ikke bare som en representant for dem. Dessuten må virksomheten gå ut på formidling. Formidlingen kan bestå i at megleren på vegne av oppdragsgiver utbyr og markedsfører ytelsen, bringer partene sammen, fremforhandler kontraktsvilkår, utsteder kontraktsdokumenter og bistår ved gjennomføringen av transaksjonen.

Videre kan det være grunn til å merke seg at Høyesterett ikke avviser at bistand ved fusjon kan fremstå som en formidling. Men førstvoterende tilføyer at sentrale elementer i et megleroppdrag nærmest vil være fraværende i normale fusjonsprosesser og rådgivningstjenestene vil dominere. (Avsnitt 74) Skattedirektoratet legger således til grunn at verdipapirforetaks bistand ved fusjoner i de aller fleste tilfeller vil være avgiftspliktig. Konkrete omstendigheter kan likevel medføre at dommen ikke anses avgjørende. Det kan særlig tenkes dersom foretaket kommer inn på et tidlig stadium og finner frem til en fusjonspartner, og/eller der foretaket har større oppgaver i forbindelse med å forhandle/overtale aksjonærer i begge de fusjonerende parter. Slik førstvoterende formulerer den samlede retts vurderinger av fusjonstilfellene vil det likevel bare være i helt spesielle tilfeller at bistanden vil kunne anses omfattet av unntaket for formidling av finansielle instrumenter.

Når det gjelder bistand ved virksomhetsoverdragelser i form av salg av aksjeselskaper, må det legges til grunn at "tradisjonell" bistand ved slike transaksjoner vil være omfattet av unntaket. Det kan neppe heller stilles krav om at rådgiveren forhandler selvstendig med den endelige kjøperen. Selv om oppdragsgiver her deltar aktivt vil ikke det frata oppdraget karakteren av et formidlingsoppdrag. Det må likevel kunne oppstilles krav om at rådgiveren har hatt en selvstendig rolle mot de potensielle kjøperne og at vedkommende har vært involvert i alle vesentlige deler av prosessen.

Når Høyesterett her og Borgarting lagmannsrett i Grieg Investor-dommen, som er referert nedenfor, omtaler tjenesteytelsene som sammensatte tjenester, så beskriver dette tjenester som skal anses som enkelttjenester bestående både av elementer som i seg selv er unntatt fra avgiftsplikt og elementer som i seg selv er avgiftspliktige. Det avgjørende for om en slik sammensatt tjeneste skal anses avgiftspliktig eller ikke, er hvilke(t) element(er) som etter en konkret vurdering fremstår som hovedytelsen. Etter Skattedirektoratets mening samsvarer denne "hovedytelsesmodellen" i resultatet fullt ut med Finansdepartementets syn på den avgiftsmessige behandling av såkalte tilknyttede tjenester. Det vises til Ot.prp. nr. 2 (2000–2001) Merverdiavgiftsreformen side 124 og Finansdepartementets tolkingsuttalelse av 15. juni 2001 om merverdiavgiftsunntaket for omsetning av finansielle tjenester pkt. 4. Slike tilknyttede tjenester er nettopp elementer i en sammensatt tjeneste som er underordnet/mindre vesentlige enn hovedtjenesten og som derfor skal avgiftsbehandles likt med hovedtjenesten/hovedytelsen. Beskrivelsen av de tilknyttede tjenesters avgiftsmessige stilling må således ses som en annen måte å beskrive den "hovedytelsesmodellen" som nå følger klart av de to dommene.

2.2 Borgarting lagmannsretts dom av 19. oktober 2009 Grieg Investor AS(klagenemndssak nr. 5821)

Selskapet omsatte det det selv betegner som FSA-tjenester. Forkortelsen står for Forvaltings Service Avtale. Avtalen innebar at selskapet utarbeidet i samråd med investorer en investeringsstrategi basert på en nærmere angitt portefølje av andeler i ulike verdipapirfond. Som ledd i avtalen påtok selskapet seg å legge inn de nødvendige kjøps- eller salgsordre på vegne av investorene til verdipapirfondenes forvaltningsselskaper eller til andre verdipapirforetak. Selve transaksjonene, omsetningen av de finansielle instrumentene, fondsandelene, ble således foretatt av forvaltningsselskapene, eventuelt formidlet av andre verdipapirforetak. FSA-tjenestene omfattet ikke oppgjørsfunksjon overfor investorene. Selskapet mente at ordreplasseringen medførte at FSA-tjenesten var omfattet av unntaket for formidling av finansielle instrumenter.

Klagenemnda for merverdiavgift, kom til at ordreplasseringen fremsto som helt underordnet selskapets rådgivning med hensyn til investeringsstrategi og at tjenestene således ikke kunne anses som unntatt formidling av finansielle instrumenter. Ett av klagenemndas medlemmer begrunnet sitt standpunkt med tilslutning fra de øvrige medlemmene slik:

”Jeg anser dette som rådgivningstjenester som er et vesentlig element i FSA-tjenesten. Hadde dette vært en ren formidlingstjeneste av kundeordres til finansforetak, ville sannsynligvis hele FSA-tjenesten vært et unødvendig mellomledd. Så lenge selskapet ikke driver aktiv forvaltning og dermed kommer inn under unntaket, må virksomheten være avgiftspliktig rådgivningstjeneste.”

Selskapet brakte saken inn for retten. Tingretten tok utgangspunkt i at ordreformidlingen som sådan, var en unntatt formidlingstjeneste. Etter en drøftelse av forarbeidene, EU-praksis og Finansdepartementets tolkingsuttalelse mente retten det ikke var dekning for at en avgiftspliktig hovedytelse i form av rådgivningstjenester ”smittet over” på en avgiftsunntatt tjeneste. Tingretten mente at læren om tilknyttede tjenester bare kan innebære ”[at] tilknyttede tjenester vil kunne bli avgiftsfrie dersom de må anses som en del av den fritatte tjenesten”. Retten synes for øvrig å legge til grunn at det ble ytet to separate tjenester, unntatt formidling og avgiftspliktig rådgivning. Siden ingen av partene prosederte på denne løsning, konkluderte retten bare med at klagenemndas vedtak måtte være ugyldig.

Borgarting lagmannsrett kom til et annet resultat og staten ble frifunnet. Lagmannsretten var likevel enig med tingretten i at selskapets ordreformidling i seg selv måtte anses omfattet av unntaket for formidling (meglingstjenester) ved omsetning av finansielle instrumenter etter tidligere lov § 5 b første ledd nr. 4 bokstav e. Staten fikk således ikke medhold i at unntaket måtte anses begrenset til mellommannsvirksomhet i form av det man kunne betegne som klassisk aksje- og fondsmegling. Retten viste til forarbeidene i Ot.prp. nr. 2 (2000–2001) og la til grunn at man mente å stille opp en generell regel om at der rådgivning - som i utgangspunktet er avgiftspliktig – er ytet *i direkte forbindelse med* en unntatt tjeneste, blir også rådgivningen unntatt.

Etter rettens oppfatning kunne imidlertid ikke selskapets avtaler være av en slik art at rådgivningsvirksomheten ble ytet i direkte forbindelse med de konkrete finansielle transaksjonene – dvs. kjøp av fondsandeler mv. og selskapets ordreformidling i denne sammenheng. Retten viste til at avtalenes varighet (to år med automatisk fornyelse dersom de ikke ble oppsagt) innebar at rådgivningen og honoraropptjeningen var helt uavhengig av om det etter den opprinnelige plasseringen av kundens portefølje skjedde noen nye transaksjoner eller ikke. Lagmannsretten kom i motsetning til tingretten til at det ikke var grunnlag for å splitte vederlaget i en avgiftspliktig og en unntatt del, som om det ble ytet to separate ytelser. Selskapet måtte således anses å omsette en sammensatt ytelse, dels bestående av et isolert sett unntatt element (ordreplassering/formidling) og dels et isolert sett avgiftspliktig element (rådgivningen). Klare praktiske hensyn talte for den tilnærming staten tok til orde for – nemlig å se på hvilket element som kan betegnes som hovedytelsen. Konsekvensen av dette er at der det unntatte element er hovedytelsen, blir hele ytelsen unntatt. Omvendt blir hele ytelsen avgiftspliktig dersom det avgiftspliktige element anses som hovedytelsen.

Lagmannsretten sa seg enig med selskapet i at legalitetsprinsippet tilsier en viss varsomhet med å tolke avgiftsbestemmelser til ugunst for den private part. Her dreide det seg imidlertid ikke om det overhodet forelå hjemmel for avgiftsplikt, men om rekkevidden av et unntak. Retten så det videre slik at en anvendelse av ”hovedytelsesmodellen” til den private ugunst ikke kunne anses som noen ”klart innskrenkende fortolkning” (sml. Rt 2003 s. 1821 avsnitt 39 Hunsbedt Racing AS) av det aktuelle unntaket, men snarere som et

spørsmål som unntaket overhodet ikke omhandler. I tillegg kom at en anvendelse av "hovedytelsesmodellen" generelt sett ikke utelukkende vil være til den privates ugunst, idet hele ytelsen omfattes av et unntak dersom hovedytelsen er unntatt. Etter en konkret vurdering kom lagmannsretten til at det selskapets kunder primært etterspør er rådgivning med hensyn til hvordan de best mulig skal plassere sine midler, ikke den tekniske gjennomføringen av konkrete transaksjoner, ordreforordlingen. Retten tilføyde at det forhold at rådgivning eventuelt tilbys alene, dvs. uten å være kombinert med ordreforordling til en viss grad underbygger at det er rådgivningselementet som er hovedytelsen i avtalene. Det samme gjelder den omstendighet at det honoraret kundene betaler beregnes som en prosentandel av porteføljens verdi, helt upåvirket av antall transaksjoner. Når hovedytelsen er avgiftspliktig rådgivning ble konsekvensen at ytelsene etter avtalene er avgiftspliktige i sin helhet.

Selskapet påanket lagmannsrettens dom, men saken ble nektet fremmet av Høyesteretts ankeutvalg ved beslutning av 17. februar 2010. Etter Skattedirektoratets vurdering må dette ses som en naturlig følge av Høyesteretts dom av 22. desember 2009 ABG Sundal Collier Holding ASA og Carnegie ASA, referert ovenfor i pkt. 2.1.

Selskapet har senere også påtatt seg oppgjørsfunksjon overfor sine avtaleparter etter FSA-avtalen. Før selskapet brakte klagenemndssaken inn for domstolene, anmodet det om en bindende forhåndsuttalelse om den avgiftsmessige virkning av at man også påtok seg oppgjøret. Skattedirektoratet fant ikke at dette endret avtalens preg av å hovedsakelig gjelde rådgivning med hensyn til investorenes investeringsstrategi. Selve ordreforordlingen fremsto etter direktoratets mening fortsatt som et helt underordnet element i forhold til rådgivningstjenestene. (BFU 42/07) Se også tidligere uttalelse i lignende sak, BFU 06/07.

3 Forretningers avtaler om å tilby kunder finansiering av varekjøp og/eller forsikring av kjøpte varer

3.1 Borgarting lagmannsretts dom av 15. april 2008 Redcats AS (klagenemndssak nr. 5561)

Skattedirektoratet kom i en bindende forhåndsuttalelse av 30. oktober 2003 til at et postordrefirma som hadde inngått avtale med en finansinstitusjon om å tilby kundene lån, ikke kunne anses å drive unntatt formidling av finansieringstjenester etter tidligere lov § 5 b første ledd nr. 4 bokstav b. (BFU 97/03)

Postordrefirmaet valgte å ikke innrette seg etter uttalelsen, og ble etterberegnet avgift. Klagenemnda stadfestet etterberegningen. Saken ble brakt inn for tingretten som frifant staten. Saksøker ble ansett å omsette avgiftspliktige tjenester med markedsføring og administrasjon for finansinstitusjonen.

Tingrettens dom ble anket og stadfestet av lagmannsretten. Lagmannsretten la til grunn at det både etter norsk rett og EU-retten ble stilt det den betegnet som kvalitativt krav til mellommenn for at en mellommannstjeneste skulle være unntatt fra avgiftsplikt. Det måtte være et element av "know how" i tjenesten. Dette i motsetning til tjenester av underleverandørkarakter hvor tjenesten begrenses til arbeid som finansinstitusjonen selv kunne utført. Lagmannsretten pekte på at postordreselskapet hadde en eksklusiv avtale med långiver. Det kunne verken forhandle om deler av låneavtalene eller påvirke vilkårene for øvrig. Selskapet ga heller ikke noen form for råd til kundene, og det var ikke tale om noen form for utvelgelse av låntakere blant selskapets kunder. Etter lagmannsrettens oppfatning var det helt sentrale i avtalen at finansinstitusjonen fikk adgang til postordreselskapets kundelister. Selskapet anket dommen. men anken ble nektet fremmet ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning av 1. september 2008.

3.2 Finansdepartementets brev av 10. og 16. november 2009 om forretningers formidling av lån mv.

I en bindende forhåndsuttalelse av 15. april 2008 (BFU 19/08) fant *Skattedirektoratet*, bl.a. med henvisning til Borgarting lagmannsretts dom i Redcats-saken, at en butikkjede som skulle inngå avtale med en finansinstitusjon om lånefinansiering av varekjøp fra kjeden, ikke kunne anses å drive formidling av finansieringstjenester etter tidligere lov § 5 b første ledd nr. 4 bokstav b. Direktoratet mente at kjeden ikke hadde en tilstrekkelig fri mellommannsposisjon. Kjeden var eksklusivt knyttet opp mot finansinstitusjonens systemer for kredittgivning hvor de kunne legge inn søknader fra kunder som ønsket kreditt. Kjeden inntok etter direktoratets oppfatning finansinstitusjonens posisjon i slutning av kredittavtalene og måtte følgelig anses å påta seg administrasjonstjenester i form av søknadshåndtering for finansinstitusjonen. Butikkjeden ble derfor ansett avgiftspliktig for tjenestene som ble ytet overfor finansieringsinstitusjonen.

Klagenemnda for merverdiavgift kom til samme resultat i to lignende saker (klagenemndssak nr. 6233 og nr. 6239). Klagenemndssakene ble brakt inn for tingretten. Før hovedforhandling i den første inngikk staten forlik som innebar at klagenemndas vedtak ble opphevet. Finansdepartementet har kommentert bakgrunnen for forliket og redegjort for sitt syn på unntaket for formidling av kreditt i brev av 10. november 2009 til Skattedirektoratet. Det vises til Skattedirektoratets fellesskriv av 11. november der brevet i all hovedsak er sitert.

BFU 19/08 og klagenemndssakene nr. 6233 og nr. 6239 er etter dette *ikke* i samsvar med gjeldende rett på området.

Finansdepartementets brev av 10. november 2009 til Skattedirektoratet

Departementet tar utgangspunkt i sin tolkingsuttalelse av 15. juni 2001 om merverdiavgiftsunntaket for omsetning av finansielle tjenester. Der ble det blant annet nevnt som eksempel på en unntatt finansiell tjeneste at en "[E]iendomsmeglers formidling av lån i kredittinstitusjon er derfor unntatt avgiftsplikt." Etter departementets syn er det ikke noe som på en avgjørende måte skiller situasjonen der en eiendomsmegler formidler lån i tilknytning til salg av fast eiendom og en del andre situasjoner der det formidles lån ved salg av varer.

I forarbeidene til merverdiavgiftsreformen i 2001 står det at låneformidling omfattes av unntaket, uten at hva som nærmere menes med låneformidling er definert, jf. Ot.prp. nr. 2 (2000–2001) avsnitt 7.2.5.5. I avsnitt 6.2.7.1 står det imidlertid noe generelt om hva som menes med formidlingstjenester, for eksempel slik at "[b]egrepet formidlingstjenester er et vidt begrep som i denne sammenheng omfatter mellommannsvirksomhet av forskjellig art." I lovproposisjonen står det også at unntaket for finansielle tjenester generelt må avgrenses mot rene tjenester av administrativ, økonomisk og juridisk art. Likeledes at unntaket må avgrenses mot andre avgiftspliktige tjenester som for eksempel markedsføring.

Unntaket for finansielle tjenester, herunder låneformidling, er basert på tilsvarende regler i EUs merverdiavgiftsdirektiv. Forarbeidene og departementets tolkingsuttalelse av 15. juni 2001 vektlegger derfor at man ved tolkingen av unntaket skal se hen til regelverket i EU på dette området. Dette synes fulgt opp i så vel domstolspraksis som i forvaltningspraksis.

Departementet trekker spesielt frem EF-domstolens dom i sak C-453/05 *Volker Ludwig* der de tyske reglene for låneformidling ble vurdert. Om begrepet formidling uttalte domstolen blant annet dette (dansk versjon) (premiss 23):

" [t]ager sigte på en virksomhed, som udøves af en mellemmand, der ikke optræder som part i en kontrakt om et finansielt produkt, og som adskiller sig fra de kontraktmæssige ydelser, der typisk udføres af parterne i sådanne kontrakter. Formidlingsvirksomhed er en tjenesteytelse, som udføres over for en kontraktspart, og som parten yder vederlag for, idet der er tale om en særskilt mellemmannsvirksomhed. En sådan virksomhed har herved til formål at træffe de nødvendige foranstaltninger for, at de to parter indgår en kontrakt, uden at formidleren har en selvstændig interesse i kontraktens indhold (jf. i denne retning dom af 13.12. 2001, sag C-235/00, CSC Financial Services, SMI. I, s. 10237, præmis 39). Der er derimod ikke tale om formidling, når en af kontraktparterne overlader det til en underleverandør at udføre en del af de faktiske operationer i forbindelse med kontrakten (jf. i denne retning CSC Financier services-dommen præmiss 40)."

Når det gjelder kravet om at formidleren ikke må ha en selvstendig interesse i kontraktens innhold tolker departementet dette slik at formidleren kan ha en interesse i at en låneavtale faktisk blir inngått. I tillegg til det selvfølgelig; at formidleren normalt oppbeholder provisjon ved inngåelse av låneavtale, slik tilfellet var for *Volker Ludwig*, vil heller ikke den åpenbare interesse som en vareselger har i å kunne tilby en kjøper lånefinansiering av et kjøp, noe som ofte kan være en forutsetning for å oppnå salg, være til hinder for at vareselgeren anses å drive unntatt låneformidling. Kravet om at formidleren ikke har en selvstendig interesse i avtalens innhold innebærer etter departementets vurdering bare at vareselgeren ikke må tilgodeses i avtalen ved å være eller gjøres til part i avtalen.

Departementet kommenterer på generelt grunnlag også de øvrige spørsmål som ble behandlet i *Volker Ludwig*-saken. Et spørsmål var om det må foreligge et kontraktsforhold mellom formidleren og en av de to partene i låneavtalen. EF-domstolen mente at dette ikke var noe vilkår for at det skulle foreligge

låneformidling. Videre la domstolen til grunn at det heller ikke var nødvendig at formidleren hadde direkte kontakt med de to partene i avtalen. Domstolen mente at heller ikke dette var en forutsetning. Dette innebærer etter departementets syn at unntatt formidling ikke bare omfatter den mer vanlige formidlingssituasjon der formidleren har den direkte kontakt mellom partene i låneavtalen, men at det også omfatter tilfeller hvor formidleren inngår i en formidlingskjede og ikke nødvendigvis har den direkte kontakten med begge parter.

Departementet oppsummerer med å påpeke at det ved vurderingen av hva som skal anses som unntatt låneformidling må tas utgangspunkt i tjenestens art, og ikke hvem som yter eller mottar tjenesten. Formidling kan utgjøre mellommannsvirksomhet av forskjellig art, og kjernen i slik virksomhet vil være at formidleren aktivt bringer partene sammen og gjerne blir betalt per kunde/låneavtale. Denne tjenesten må imidlertid avgrenses mot avgiftspliktige tjenester slik som rådgivning, administrasjon og markedsføring.

Dersom det er tale om en sammensatt tjeneste som ses på som en enhet, må det vurderes hva som utgjør hovedytelsen eller det dominerende element i tjenesten. Dette innebærer at dersom formidlingselementet utgjør hovedytelsen, vil hele tjenesten være unntatt avgiftsplikt. Dersom formidlingselementet er underordnet elementer som i seg selv er avgiftspliktige, slik som rådgivning, administrasjon og markedsføring, vil hele tjenesten være avgiftspliktig. Det avgjørende for avgiftsplikten ved en sammensatt tjeneste er dermed hvilke elementer som anses å utgjøre hovedytelsen.

Avslutningsvis tilføyes det at den forståelsen av låneformidling som departementet legger til grunn, også antas å kunne få betydning for forståelsen av hva som menes ved **formidling av forsikring**. Bakgrunnen for dette er at formidling av forsikring gjerne skjer på samme måte som ved formidling av lån.

Finansdepartementets brev av 16. november 2009 til Finansieringsselskapenes forening

Brevet besvarer en henvendelse fra foreningen om dens medlemmers avtaler med bilforhandlere tilknyttet Norges Bilbransjeforbund om å tilby bilkjøpere lån.

Departementet redegjør i sitt svar først generelt om sin forståelse av unntaket i tidligere lov § 5b første ledd nr. 4 bokstav b, nå § 3-6 bokstav b, og låneformidling i samsvar med departementets syn i brev av 10. november 2009, referert ovenfor.

Deretter tar departementet opp visse forhold i henvendelsen fra foreningen som det fant grunn til å kommentere nærmere.

Departementet presiserer at spørsmålet om eksklusivitet, dvs. at formidleren har bundet seg til bare å formidle lån på vegne av en långiver, ikke antas å utelukke at det foreligger unntatt låneformidling. En eksklusivitetsavtale mellom en långiver og bilforhandleren kan imidlertid bidra til å redusere forhandlerens mellommannsrolle, men det vil ikke (alene, Skattedirektoratets bemerkning) utelukke at tjenesten samlet sett likevel må anses som en unntatt låneformidlingstjeneste.

Når det gjelder formidling av kreditt innenfor fastsatte kredittrammer (kontokjøp), i motsetning til kreditt knyttet til kjøp av et enkelt objekt (bil), kan heller ikke dette utelukke at det foreligger unntatt låneformidling. Det er i begge tilfelle tale om formidling av et lån/kreditt, og typen lån kan i denne sammenheng ikke spille noen avgjørende rolle.

Departementet kommenterer deretter forholdet til Redcatssaken og kom herunder spesielt inn på punktet om tilgang til forhandlernes kunderegistre. Foreningen hadde i sin henvendelse poengtert at dens medlemsbedrifter avtaler ikke medførte tilgang til bilforhandlernes kunderegister og at forhandlerne således i den forbindelse ikke kunne anses å drive markedsføring.

Departementet konkluderte derfor med at låneformidlingsavtalene mellom foreningens medlemsbedrifter og bilforhandlere tilknyttet Norges Bilbransjeforbund, slik de fremstilles i foreningens henvendelse, er av en art som omfattes av unntaket for låneformidling.

Etter det Skattedirektoratet erfarer foreligger det også avtaler mellom bilforhandlere og finansieringsselskap om å formidle **leasingavtaler**. For ordens skyld understrekes det derfor at leasing, og dermed formidling av

leasingavtaler, ikke er omfattet av unntaket for finansielle tjenester. Dette fremgår direkte av ordlyden i merverdiavgiftsloven § 3-6 bokstav b.